

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 383-1915)

Originalt emne

Kommunelæger

Regulativer, Reglementer m m

Sundhedsvæsen

Vedtægter

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 30. marts 1916](#)
- 2) [Byrådsmødet den 30. marts 1916](#)
- 3) [Byrådsmødet den 13. april 1916](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 30. marts 1916 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 383-1915)

Fra Budgetudvalget forelaa følgende Indstilling angaaende midlertidig Overenskomst med Lægerne om Udøvelse af kommunal Lægehjælp:

"Efter at man har forhandlet med Lægerne angaaende en ny Overenskomst om Udøvelse af kommunal Lægehjælp, gældende fra 1. April 1916, men disse Forhandlinger foreløbig ikke have ført til Overenskomst, indstiller Budgetudvalget til Byraadet, at man med Lægerne enes om en midlertidig Overenskomst, gældende for 3 Maaneder og iøvrigt paa Vilkaar, at for saa vidt man senere enten ved Mæglingsraadets Medvirkning eller paa anden Maade opnaar Overenskomst med Lægerne, at denne da faar tilbagevirkende Kraft fra 1. April

1916. Opnaas Overenskomst ikke, betales Lægerne efter Ydelse ifølge Lægeforeningens nugældende Takst for den forløbne Tid. Med Hensyn til enkelte Punkter i Taksterne, hvor disse ikke er aldeles bestemte, bemyndiges Budgetudvalget til at træffe Overenskomst for det paagældende Tidsrum med Lægerne."

Formanden forelagde Indstillingen, idet han meddelte, at Forhandlingerne med Lægerne var blevet paabegyndt ved Nytaar, men endnu ikke havde ført til noget Resultat. Antagelig vilde man først ved Mæglingssaadets Medvirkning opnaa Overenskomst, hvorfor det var nødvendigt at faa truffet en midlertidig Ordning. Om en saadan havde Budgetudvalget forhandlet med Lægeforeningens Formand, og Resultatet heraf forelaa i Indstillingen. Det forekom Taleren lidet ønskeligt at komme bort fra den hidtil gældende Ordning med frit Lægevalg. Naturligvis kunde den midlertidige Ordning blive ret dyr for Kommunen, men vedtog man den ikke, vilde det føre til øjeblikkelig Konflikt med Lægerne, hvilket vilde vanskeliggøre en Ordning for Mæglingssaadet.

Kjeld Sørensen bemærkede, at Lægerne havde stillet sig meget vranvilligt, og at de forlangte 2-3 Gange saa meget som før. Det rigtigste vilde være at antage en 4-5 Læger med en Løn af 6-8000 Kr., hvilket man havde stillet i Udsigt. Naar Hensyn toges til, at de paagældende Læger kun vilde faa en Trediedel af deres Dag optaget for Kommunen, maatte dette kaldes en god Løn. Det var naturligvis rigtigt og godt at have frit Lægevalg, men det kunde købes for dyrt. Dersom man vedtog den foreslaaede midlertidige Ordning, vilde det bevirke, at Lægerne fik mere, end de selv forlangte. Dersom Ordningen kun skulde være midlertidig, kunde Lægerne jo blive ved efter den gamle Overenskomst, til en ny blev truffet. Taleren var bange for, at den midlertidige Ordning vilde føre mange over til Fattigvæsenet. Desuden indeholdt denne Ordning meget nyt, f. Eks. om Speciallægebehandling, som vilde være meget uheldigt. Den nugældende Ordning var iøvrigt saa god, at den blev brugt af Lægerne selv som Mønster for andre Byer. At enkelte Kommuner havde indgaaet paa en umulig Ordning, burde ikke medføre, at man her gik med til noget lignende. Det eneste Vaaben, man havde overfor Lægerne, var at henvise de syge til et bestemt Antal Læger, f. Eks. 5. Lægerne var vanskelige at have med at gøre, men man stod ikke magtesløs overfor dem, da de jo skulde behandle de syge.

Formanden troede, at Hr. Kjeld Sørensen saa vel mørkt paa Situationen. Maaske skulde man ind i Konflikt straks, men dette vilde næppe være heldigt for Forhandlingerne med Mæglingssaadet. Hr. Kjeld Sørensen syntes at gaa ud fra, at den nu foreslaaede

Overenskomst skulde være gældende fremtidig, uagtet der udtrykkelig var gjort opmærksom paa, at den kun skulde være midlertidig. Taleren kunde ikke indse, hvorfor der ikke skulde kunne blive sluttet en endelig Overenskomst eller i hvert Fald opnaas en justitsministeriel Afgørelse. Det vilde næppe blive let at finde 5 Læger, der vilde paatage sig den kommunale Lægegerning.

Simonsen udtalte, at Lægerne var Folk, som benyttede deres privilegerede Stilling til at tage haardt fat, og at det var vældige Krav, de havde stillet. Taleren havde intet imod, at Byraadet forkastede den midlertidige Overenskomst. Det vilde være heldigt at faa Klarhed over Lægernes Pligter. At blive ved den bestaaende Overenskomst, ti! en ny blev vedtaget, havde Lægerne forkastet, og den midlertidige Overenskomst var i Virkeligheden et Ultimatum fra Lægerne. Dersom man forkastede det, vidste man ikke, hvad der kunde ske, men Lægerne kunde dog næppe afvise en fattig- eller alderdomsunderstøttet, som man henviste til dem, men de vilde naturligvis saa forlange et meget stort Honorar, som man da maaske kunde indanke for Ministeriet. Stillingen var saaledes, at man enten maatte vedtage den midlertidige Overenskomst eller henvise de syge til 4-5 Læger og saa føre Krig om Honoraret bag efter.

Mikael Johansen vilde meget advare imod at lade Sagen gaa til Strid. Man maatte jo komme til en Overenskomst, men den midlertidige Ordning var nødvendig, til dette opnaaedes. Det skulde gerne erkendes, at Lægernes Krav var altfor store, men man stod jo overfor en meget stærk Organisation. Købstadforeningen havde 3 gode Mænd i Mæglingeraadet, og disse vilde naturligvis gøre alt muligt, for at man kunde opnaa en en tilfredsstillende Ordning.

Mousten var ikke glad ved den midlertidige Ordning og kunde ikke indse, hvorfor Lægerne holdt saa fast paa denne, naar den endelige Ordning dog skulde have tilbagevirkende Kraft.

Kjeld Sørensen bemærkede, at Lægerne nok vidste, hvad de gjorde, naar de holdt saa haardt paa at faa den midlertidige Ordning. Dette var en Sag, som Købstadforeningen burde tage op. Det var meget muligt, at man ikke kom uden om den midlertidige Ordning, skønt Lægerne næppe kunde nægte at behandle de syge, der blev henvist til dem.

Formanden gjorde opmærksom paa Lovbestemmelsen om, at Justitsministeren skulde træffe Bestemmelse, hvis det viste sig ugørligt for Mæglingeraadet at opnaa Overenskomst.

Kjeld Sørensen kunde ikke indse, hvorfor Lægerne vilde have midlertidig Overenskomst, hvis de troede paa, at der vilde opnaas en endelig Overenskomst med tilbagevirkende Kraft.

Indstillingen vedtoges.

Uddrag fra byrådsmødet den 30. marts 1916 - side 35

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 383-1915)

Indstilling fra Budgetudvalget angaaende Regulativ for Kommunelægerne.

Udgik til Behandling for lukkede Døre.

Uddrag fra byrådsmødet den 13. april 1916 - side 5

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 383-1915)

Udkast til Skrivelse fra Byraadet til Mæglingsraadet for kommunal Lægehjælp, saalydende:

Til

Mæglingsraadet for kommunal Lægehjælp.

"Aarhus Byraad tillader sig herved at anmode Mæglingsraadet om, at der maa blive forsøgt Mægling mellem Byraadet paa den ene Side og "Lægeforeningen for Aarhus og Omegn" paa den anden Side i Anledning af en mellem Raadet og Foreningen opstaaet Uoverensstemmelse angaaende Ordningen af den kommunale Lægehjælp her i Byen. Til nærmere Oplysning om, hvorledes denne Uoverensstemmelse er opstaaet, og hvori den bestaar, tillader Byraadet sig fra sin Side at anføre følgende :

"Indtil den 1. April 1906 blev den kommunale Lægehjælp her i Byen udøvet af to faste Kommunelæger, der hver lønnedes med 1500 Kr. aarlig. Fra det nævnte Tidspunkt at regne indførte Aarhus Kommune frit Lægevalg for alle Kommunens fattig- og alderdomsunderstøttede - det System, der senere er bleven kaldt "Aarhus-Systemet", idet Aarhus var den første af alle Landets Kommuner, der indførte det. Lægerne her i Byen gik

villig med til denne Ordning, idet ca. 25 Læger tilbød at behandle de i Byen boende, understøttede Personer eller Familier, som efter deres Ønske henvistes til Lægerne, for et aarligt Honorar af 4 Kr. for hver Familie eller enlig Person.

Man var fra alle Sider paa det rene med, at Udgiften til kommunal Lægehjælp efter denne Ordnings Gennemførelse vilde blive betydelig større end under den ældre Ordning (de fast ansatte Kommunelæger), idet man maatte gaa ud fra, at, kommunal Lægehjælp, og særlig "Alene Lægehjælp" efter Fattiglovens 344 a, under det ny System vilde blive søgt i langt større Omfang end under det ældre. Dette bekræftede sig ogsaa straks, idet der i det første Regnskabsaar under det ny System, 1906-07, blev udfærdiget 190 Henvisninger imod 73 i Regnskabsaaret 1905-06. Ogsaa senere har Henvisningernes Antal været i stadig og stærk Stigning, som det vil fremgaa af følgende Fortegnelse over Henvisningerne i samtlige de siden det ny Systems Indførelse forløbne Aar:

Til fri Læge og Til alene

Medicin Lægehjælp ialt

i 1906-07 459190649

i 1907-08 477243720

i 1908-09 480412892

i 1909-10 458536994

i 1910-11 5187081226

i 1911-12 5517251276

i 1912-13 5856651250

i 1913-14 6056671272

i 1914-15 (det sidst afsluttede Regnskabsaar:

6136911304

Fra 1. April 1908 blev Honoraret til Lægerne forhøjet fra 4 Kr. til 8 Kr. aarlig for hver Familie eller enlig Person, og samtidig blev der fastsat en Takstgrænse saaledes, at der for de kommunale Patienter, der boede udenfor Grænsen, kun betaltes det halve af det for kommunale Patienter, boende indenfor Grænsen, fastsatte Honorar, (for hver Henvisning), men tillige 3 Kr. 75 Øre for hvert Sygebesøg samt Befordringsgodtgørelse efter Regning.

Udgifterne til kommunal Lægehjælp her i Byen har i de paagældende Aar, siden frit Lægevalg blev indført, været i stærk Stigning, saaledes som det vil fremgaa af følgende Fortegnelse, der alene angaar Udgifterne ved Fattigvæsenet og alene angaar den Betaling, der er ydet i fast Lægehonorar og for Ekstraydelser, medens Udgiften til Speciallægebehandling ikke er medtagen:

i 1906-073,015 Kr.

i 1907-083,734"

i 1908-097,901"

i 1909-108,677"

i 1910-1111,102"

i 1911-1211,670"

i 1912-1311,498"

i 1913-1411,958"

i 1914-1512,717"

Udgiften til Lægehjælp for de alderdomsunderstøttede har ogsaa i de samme Aar været stigende, men ikke i højere Grad end Stigningen i de alderdomsunderstøttedes Antal gav Anledning til.

Men foruden den omtalte meget betydelige Stigning i den ved selve den kommunale Lægehjælp foranledigede Udgift medførte Princippet "Frit Lægevalg" ogsaa stærkt forøgede Udgifter til Medicin, sød Mælk og diætetiske Næringsmidler. Disse Udgifter blev dog betydelig reducerede, da det i 1914 blev fastsat, at Luksusmedicin ikke maatte ordineres, at diætetiske Næringsmidler ikke maatte ordineres ved Recept, og at Mælkerationerne skulde fastsættes af Fattigvæsenet, ikke af Lægerne. Det kan i denne Forbindelse have Interesse at se, hvorledes Forbruget af sød Mælk har stillet sig i Regnskabsaarene 1905-06 (det sidste Aar med faste Kommunelæger) til 1914-15:

Forbruget var i 1905-0626,570 Potter

i 1906-07'33,572"

i 1907-0841,567"

i 1908-09^A48,502"

i 1909-10 D""**57 209.

i 1910-11 salt 668,220.

i 1911-1282,023"

i 1912-1383,858"

i 1913-1496,026"

\ Da Fattigvæsei 1914 -15 1 net fastsatte 51,769"

J Rationerne.

Den Overenskomst, der, som anført, blev indgaaet imellem Lægeforeningen og Byraadet i 1908, og som i alt væsentligt paa samme Vilkaar blev fornyet ved det i 1914 udfærdigede "Regulativ for Kommunelægerne i Aarhus - hvoraf et Eksempplar vedlægges som Bilag 1*), - blev af Lægeforeningen opsagt til Ophør den 1. April 1916. I den Anledning har der i de første tre Maaneder af dette Aar være! ført Forhandlinger mellem paa den ene Side et af Lægeforeningen nedsat Udvalg og paa den anden Side de paagældende Byraadsudvalg. Disse Forhandlinger have for saa vidt ført til et Resultat, som man er bleven enig om det Forslag til en "Overenskomst mellem Aarhus Kommune og Lægeforeningen for Aarhus og Omegn", som findes hoslagt som Bilag 2., i alle dette Forslags Punkter undtagen Post 14 angaaende Lægernes faste Honorar, hvorom nærmere nedenfor, og Post 11 angaaende Overenskomstens Begrænsning i Tid, hvorom der ikke er

*) Se 1913-H. A. Side 584.

forhandlet med Lægernes Udvalg (saaledes at Post 11, som den findes i Forslaget, kun angiver Byraadets Krav paa dette Punkt).

Den mellem Lægeforeningen og Byraadet opstaaede Uoverensstemmelse, som giver Anledning til denne Henvendelse til Mægtingsraadet, angaar herefter (afset fra en mulig Uenighed ang. Post 11) udelukkende det Lægerne tilkommende faste Honorar, som Byraadet foreslaar fastsat til 10 Kr. aarlig for hver enlig Person eller Familie, hvem den paagældende Læge i Regnskabsaaret yder Lægehjælp, altsaa med en Stigning af 25% i Forhold til den indtil 1. April 1916 gældende Takst; medens Lægene har krævet som Minimum: _1) 16 Kr. pr. Henviisning for alderdomsunderstøttede og understøttede med egentlig Fattighjælp, altsaa for de fleste understøttedes Vedkommende en Stigning af 100

%, _2) 12 Kr. pr. Henvisning for understøttede efter Fattigloven § 44 a, altsaa her en Stigning af 50 %.

Til Bedømmelse af den økonomiske Rækkevidde af denne Uoverensstemmelse, altsaa Forskellen mellem de ved Lægernes Krav og ved Kommunens Forslag eventuelt foranledige Udgifter anføres følgende:

Lægerne kræver - efter Forhandling med Forsørgelsesudvalgene - som Minimum for Bibeholdelse af "Aarhussystemet":

16 Kr. for hver Henvisning for alderdomsunderstøttede og understøttede med egentlig Fattighjælp,

12 Kr. for hver Henvisning for understøttede efter Fattiglovens § 44 a.

Herefter vilde Udgiften blive (efter Henvisningsantallet i 1914-15) for alderdomsunderstøttede :

923 Henvisninger å 16 Kr. 14,768 Kr. - Øre for understøttede med egentlig Fattighjælp:

605 Henvisninger 16 Kr. 9,680"-"

for understøttede efter Fattiglovens § 44 a:

691 Henvisninger 12 Kr. 8,292"-"

32,740 Kr. - Øre

Fragaar for Henvisninger til understøttede boende udenfor Takstgrænsen, anslaaet til 100 Hovedpersoner, hvoraf 75 å 8 Kr. = 600 Kr. og 25 k 6 Kr. = 150 Kr..... 750"-"

31,990 Kr. - Øre

Kommunen tilbyder at betale 10 Kr. for hver Henvisning, hvilket - ligeledes efter Henvisningsantallet i 1914-15 - bliver: for 2227 Henvisninger

a 10 Kr..... 22,700 Kr. - Øre

Fragaar for Henvisninger til understøttede, boende udenfor Takstgrænsen, anslaaet til 100 Hovedpersoner, for hvilke det faste Honorar fastsættes til 5 Kr. for hver Henvisning.... 500"-"

21,770 Kr. - Øre

Forskellen 10,220 Kr. - Øre

Forskellen imellem Udgiften under den nuværende Ordning og Udgiften, som den vilde blive, naar Kommunens Tilbud (10 Kr. pr. Henviisning) akcepteres, fremgaar af den som Bilag 8 fremlagte Redegørelse fra Fattiginspektøren.

Byraadet maa meget bestemt gøre gældende, at en Stigning af 100 %, saaledes som den er krævet af Lægerne for de fleste understøttedes Vedkommende altid maa anses for urimelig høj. Kommunen maa af Hensyn til sit Budget kræve, at den Stigning i det herommeldte Honorar, som vel nok maa anses for tidssvarende, sker successivt og ikke, som af Lægerne krævet, ved en pludselig Fordobling. Men selv afset herfra maa Byraadet hævde, at den af Lægerne begærede Betaling er for høj og højere end i de fleste andre Byer, hvilket vil kunne nærmere dokumenteres. Og dertil kommer, at ogsaa de andre Krav fra Lægernes Side, nemlig i Henseende til en for dem fordelagtigere Takstgrænse og i Henseende til Betalingen for Speciallægebehandling vil stille Lægerne betydelig gunstigere end hidtil. Alt i alt vil efter anstillede Beregninger Kommunens Udgift til Lægehjælp, hvis Lægernes Krav fyldestgøres, stige til omtrent det dobbelte af, hvad den nu er.

Endnu skal bemærkes, at Budgetudvalget ved Skrivelse af 25. Marts 1916 har meddelt Lægeforeningens Udvalg, at Budgetudvalget ogsaa var villigt til at indstille til Byraadet en Ordning, hvorefter den kommunale Lægehjælp skulde udøves af 4 à 5 fast ansatte Kommunelæger, lønnede med 6000 Kr. aarlig stigende med 500 Kr. hvert 3die Aar til 8000 Kr. Med Hensyn til dette Alternativ har Lægeforeningens Udvalg imidlertid svaret, "at Aarhus Lægeforening i Henhold til de af den almindelige danske Lægeforening vedtagne Bestemmelser angaaende Udøvelsen af kommunal Lægehjælp overhovedet ikke kan akceptere en Ordning med faste ansatte Kommunelæger."

Da endelig Overenskomst ikke var opnaaet inden 1ste April 1916, blev der under denne Dato mellem Byraadet og Lægeforeningen indgaaet en midlertidig Overenskomst, gældende indtil 1. Juli 1916, hvorefter Lægernes Honorar i dette Tidsrum skal henregnes pr. Ydelse efter en nærmere angiven Takst (i det væsentlige Lægeforeningens Minimaltakst). Men derhos bestemmes i den midlertidige Overenskomsts § 11 følgende: "Saafremt der inden 1. Juli 1916 foreligger afsluttet en fast Overenskomst mellem Aarhus Kommune og Lægeforeningen for Aarhus og Omegn eller en af Ministeriet truffen Ordning, som er tiltraadt af Lægeforeningen for Aarhus og Omegn, har denne faste Overenskomst eller denne Ordning tilbagevirkende Kraft fra 1. April 1916 at regne."

Byraadet tillader sig da, idet man forelægger denne Sag til Mæglingsraadets Behandling,

at anmode om, at Sagen saa vidt muligt maa blive fremmet saaledes, at en Overenskomst eller anden Ordning kan foreligge inden 1. Juli d. A."

Tiltraadtes.

